SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

K 1/2020 vp

STM/TTO/Tasa-arvoyksikkö 8.9.2020
Outi Viitamaa-Tervonen

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto hallituksen vuosikertomukseen 2019 K1/2020 tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle palkkatasa-arvoa ja varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmia koskien

Eduskunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto (liittyen tasa-arvovaltuutetun toimintakertomukseen eduskunnalle (2018 K22/2018 vp – EK 49/20218) pyrkii osana palkkatasa-arvon kehittämistyötä kehittämään menetelmän, jolla töiden vaativuutta on mahdollista vertailla toimialojen välillä. Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on sovittu samapalkkaisuusohjelmasta, jonka tulee olla aiempaa kunnianhimoisempi ja vaikuttavampi. Valtioneuvoston tulee huolehtia siitä, että käytännön tasa-arvotyötä tehdään kaikilla koulutustasoilla varhaiskasvatuksesta lähtien. Hallitusohjelmassa on sovittu, että velvoittavista tasa-arvosuunnitelmista säädetään varhaiskasvatuksessa.

3. Menetelmä, jolla töiden vaativuutta on mahdollista vertailla eri toimialojen välillä

Hallitus kaventaa sukupuolten palkkaeroa määrätietoisesti laajalla hallitusohjelman mukaisella toimenpidekokonaisuudella. Tähän kuuluvat muun muassa menetelmän kehittäminen samanarvoisen työn vaativuuden arviointiin ja työehtosopimusten sukupuolivaikutusten arviointi ulkopuolisten ja riippumattomien asiantuntijoiden toimesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa samanarvoiseen työhön liittyvän laajan tutkimus- ja kehittämishankkeen kumppanuushankkeena. Tavoitteena on samanarvoisen työn vahvistaminen palkkausjärjestelmissä. Hanke tutkii samapalkkaisuuden kannalta keskeisten toimialojen palkkausjärjestelmien työn vaativuuden arviointia. Se laatii samanarvoista työtä tukevat työn vaativuuden yhtenäiset arviointikriteerit täsmennyksineen ja kehittää lähtökohtia töiden samanarvoisuuden määrittelemiseksi tasa-arvolaissa. Siinä kuvataan myös niitä toimintaprosesseja, jotka ovat keskeisiä työn vaativuuden arvioinnissa, sen soveltamiskäytännöissä ja palkkavertailuissa. Hanke tekee johtopäätöksiä siitä, mitä muutoksia yhtenäisemmät työn vaativuuden arviointikriteerit ja menetelmät vaativat eri toimialoilla ja tehtävissä. Kumppaneita ovat työmarkkinakeskusjärjestöt, toimialaliitot ja yritykset. Hanke toteutetaan osin pilottitutkimuksena. Tutkimus- ja kehittämishanke alkaa vuoden 2021 alussa ja valmistuu vuoden 2022 aikana.

Tutkimus – ja kehittämishanke tukee hallitusohjelman toimenpiteitä palkkasyrjintäsuojan tehostamisesta ja palkkatasa-arvosta. Se vahvistaa samanarvoista työtä lainsäädännön lähtökohdissa ja palkkausjärjestelmissä. Kehittämistyö vie eteenpäin tasa-arvoista palkanmuodostusta eri aloilla sekä työn vaativuuden arviointia ja luo osaltaan edellytyksiä erityisesti naisenemmistöisten alojen ja tehtävien palkkauksen parantamiseen. Työehtosopimusten sukupuolivaikutuksia tarkasteleva hanke valmistellaan ja käynnistetään vuonna 2021.

Samapalkkaisuusohjelma

Sanna Marinin hallitusohjelmassa on sovittu aiempaa kunnianhimoisemmasta ja vaikuttavasta samapalkkaisuusohjelmasta. Sen ”keskeisenä tavoitteena on hallituksen, työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen sitoutuminen toimenpiteisiin töiden vaativuuden arvioimiseksi, samapalkkaisuuden ja

palkka-avoimuuden edistämiseksi sekä työelämän segregaation purkamiseksi. Osana ohjelmaa arvioidaan työ- ja virkaehtosopimusten sukupuolivaikutukset”.

Hallitus ja työmarkkinakeskusjärjestöt ovat neuvotelleet tämän hallituskauden samapalkkaisuustoimenpiteistä pitkään. Kolmikannassa ei saavutettu yhteisymmärrystä hallitusohjelman mukaisesta ohjelmasta. Siksi hallitus tekee myös omia toimenpiteitään sukupuolten palkkaeron kaventamiseksi. On nähty tärkeäksi toteuttaa hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen ohjelmallisia toimenpiteitä sukupuolten palkkaeron kaventamiseksi. Tämä ylläpitää hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen keskinäistä dialogia ja antaa mahdollisuuden yhteistyön syventämiseen. Kolmikantaisten toimenpiteiden sopiminen on loppusuoralla ja toimenpiteet tulee saada sovittua lokakuun alkuun mennessä ministeri Blomqvistin linjauksen mukaisesti.

4. Sukupuolten tasa-arvon suunnitelmallinen edistäminen eri koulutusasteilla ja varhaiskasvatuksessa sekä velvoittavat tasa-arvosuunnitelmat varhaiskasvatuksessa

Hallitus edistää sukupuolten tasa-arvoa suunnitelmallisesti eri koulutusasteilla ja varhaiskasvatuksessa. Hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa 2020-2023 on useita toimenpiteitä tasa-arvon lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa ja eri koulutusasteilla.

Hallituksen esitys varhaiskasvatuksen velvoittavista tasa-arvosuunnitelmista on piakkoin valmistumassa, jonka jälkeen se lähtee lausunnolle.